

حدود شرکت زنان در اجتماعات

اسلام هر نوع بهره گیری جنسی را منحصر در محیط خانواده و تنها با همسر قانونی و شرعی خود جایز می‌داند و محیط خارج از خانواده را فقط برای کار و کوشش و فعالیت و روابط صحیح افراد خالی از هر گونه مسائل سکسی و آلودگی و فساد، معین نموده است.

در مقررات مربوط به خانواده همواره باین اصل مهم، اهمیت بیشتری داده و آنرا زیربنای نظام سالم اجتماعی و خانواده قرار داده است.

لذا اختلاط مردان و زنان و معاشرت آلوده آنها در اجتماعات جایز نمی‌داند و گوشزد کرده است که هر یک وظایف خاص خود را انجام دهند زیرا آزادیهای بی بند و بار آلوده مستلزم مفاسد عظیم اجتماعی و خانوادگی و موجب سقوط خانواده ها می‌باشد.

در این باره توصیه‌های زیادی از ائمه اطهار (ع)

برای ما رسیده است. یک نمونه از آنها را در زیر خوانندگان می‌گذرانیم:

علی (ع) طبق نقل نهج البلاغه بفرزندی امام مجتبی چنین توصیه میکند:

دبوسيله حجاب همسر خود را از چشمهای آلوده حفظ کن، زیرا این کار اودا از خطرات، بهتر حفظ میکند و همانطور که معاشرت آزادان در بیرون از خانه با مردان بیگانه زیان بخش است وارد کردن مردان غیر مطمئن بر آنها نیز زیانبار می‌باشد.

اسلام برای تأمین هدف اساسی بالا، مقررات قابل ملاحظه‌ای وضع نموده است از جمله قانون حجاب برای زن می‌باشد و از جمله اینکه اسلام نگاه کردن هر یک از زن و مرد را به افراد بیگانه با کیفیت خاصی که در کتب فقه عنوان شده است تحریم کرده است و قرآن کریم نیز در این باره به مردان و زنان دستور سریع می‌دهد: **قُلْ**

لِّلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّواْ مِنْ أَبْصَارِهِمْ وَيَحْفَظُواْ فُرُوجَهُمْ و قُلْ لِّلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ (۱) بگوای پسیر، مردان با ایمان که چشمهای خود را از نگاه کردن ببلعبر زنان حفظ کنند و از گرایش به سوی فساد خود را محافظت کنند و به زنان با ایمان (نیز) بگو: از نگاه کردن بگردن بمردها نامحرم خود را حفظ کنند و از تمایل بفساد خود را محفوظ دارند.

امام ساد (ع) فرمود: **المظار سهیم من سهام ابليس مسموم و کم نظرة اورثت حسرة ظویلة** نگاه تیری است مسموم و زهر آلود که شریک شیطان انجام میگیرد و چه بسیاری نگاههایی که حسرت و آفتابهای طولانی را به دنبال خود می‌آورند و سرچشمه مفاسد گوناگونی می‌گردند.

آری اسلام بوسیله آگاه است که پیش از زنان علاوه بر تعزیری بفرموده و خود آرا می‌دارند و همواره می‌خواهد مردان را از این خود سزاند و از اینرو علاوه بر تعزیرات برای افراد عاقلی است که در بعضی زمانک بوجود می‌آید و لذا دستور حجاب را برای آنها واجب کرده است و با خوب می‌داند که نگاههای مری آلود زن و مرد یکدیگر بپوشوس در عین ما با این همه بی‌بندوباری چه اثرهای نامطلوبی در توحید زن و مرد می‌گذارد زیرا هر چه جنسی برای خود و بعد دیگری، نیستند و بهر اندازه که اشتباهی جنسی بوساطت گوناگون تحریم کرده به همان اندازه بر او سخت تر می‌شود و خطر آتش پیشتر می‌گردد و چه ساکنانهای خانوادگی را که بر هم میریزد و مفاسد و هیجانات غیر قابل وضعی به وجود

(۱) سوره نور آیه ۳۰

می‌آورد. اسلام بودن یک زن و مرده بیگانه را در یک خانه تنها و در بسته بهیمن منظور ممنوع کرده است و حتی نماز را در چنین جاهی صحیح نمی‌داند.

با این حال اسلام نه تنها شرکت زنان را بطور مطلق در مراسم دسته جمعی اسلامی منع نکرده بلکه در باره‌های اتموار و واجب نموده است مسانند حج در صورت جمع بودن شرایط و جوب. شرکت اود این مراسم واجب می‌گردد یعنی بر زن «منطیع واجب است مراسم حج را در موسم خود مانند مردان انجام دهد. و حتی شوهر اوحق ندارد اودا از آن منع کند.

باز مردان واجب است هنگامی که سرزمین‌های اسلامی و حوزه مسلمین مورد تهاجم دشمنان و کفار واقع شود همچون مردان ایام گرده و مسلحه بدست گرفته از استقلال و حیات اسلام و حوزه مسلمین دفاع کنند زیرا ادر این دو مورد مسلماً از نظر اسلام ادا خانواده و حق شوهر و تربیت فرزندان بلکه حیات و بقا افراد مسلمان بطور کلی تحت الشعاع سائله مهمتری قرار می‌گیرد و آن نابودی استقلال مسلمین در مورد دفاع و یاهم بستگی کامل مسلمین و اخلاص از حال همسیدک و غیر آن در مورد حج می‌باشد.

ولسی در عین مورد دفاع شرکت زنان در میدان جنگ واجب است در عین حال در مواقع لزوم بنا می‌تواند در بیرون از مسلمین بدرکنار، در جنگها سهیم باشند و بعنوان پسران و برای رسیدگی بپسران زخمی و مجروح در بخت چیهه در بین جراحات وارد بر آنان و تقویت روحیه جنگی سران: کمک مؤثری بنمایند از اینرو در نواریع اسلامی می‌خوانیم که

بزرگان مانند صاحب کتاب وسائل بعد از ذکر این اخبار در جلد اول صفحه (۷۲) اینگونه آنها را جمع کرده که روایات منع، حمل بر کراهت شود، مطابق این جمع شرکت زنان در این مجامع جایز می باشد، ولیکن بهتر است در این گونه مجالس شرکت نکنند تا از انجام وظائف لازم و مهم و اصلی خود بازمانند.

مطالعه تاریخ صدر اسلام و حالات حضرت فاطمه (ع) بانوی اسلام دختر پیامبر (ص) و سایر زنان ائمه (ع) بخوبی روشن می سازد که آنها در بعضی از موارد در اینگونه مجالس شرکت می کردند چنانکه حضرت فاطمه (ع) با جمعی از زنان مسلمان هنگام نماز بر زینب دختر بزرگ پیامبر اسلام حضور داشتند و بر او نماز گزاردند (۳)

و از بعضی از روایات بخوبی استفاده می شود که زنان ائمه (ع) در بعضی موارد با مسلمانان برای پاره ای از خدمات اجتماعی از منزل خارج می شدند چنانکه علامه مجلسی در بحار الانوار (۴) روایتی از امام کاظم (ع) نقل می کند که پدرم امام صادق، مادر من و مادر خودش را بدر خانه پیامبران سینه می فرستاد تا نیازمندیهای آنها را بر آورده.

و اشخاص که ائمه (ع) در این گونه امور از جد خود پیامبر اکرم (ص) تبعیت می کردند بر ما مطابق تواریخ معتبر از شیعه و اهل تسنن خود پیامبر با وجود تعصب های زمان جاهلیت بعضی از صحابه، اجازه می داد که زنان آنحضرت برای انجام دادن بقیه در صفحه ۷۸

پیامبر اسلام بعضی از زنان اجازه می داد که در جنگها برای یاری سربازان و مجروحین شرکت کنند.

و روی اصل بالا شرکت زنان در نماز جمعه و نماز عید نیز واجب نیست. ولی اگر مایل باشند می توانند شرکت کنند و اگر در نماز جمعه شرکت کردند و نماز جمعه برپا شد واجب است تا آخر شرکت کرده و آنرا ترک نکنند (۱)

اسلام شرکت زن را در مساجد و مجالس مذهبی جایز می داند ولیکن اختلاط بین مردان و زنان را که موجب فساد و آلودگی و مخالف هدف مقصود از حضور در مساجد و محافل مذهبی باشد جایز نمی داند.

پیغمبر اکرم (ص) هرگز زنان را از آمدن به مسجد منع نفرمود ولیکن دستور داد که زنان از یک در و مردان از در دیگر مسجد وارد شوند، زیرا دوست نمی داشت زنان در حال اختلاط با مردان، وارد این مکان مقدس شوند و شب هنگام که نماز تمام می شد می فرمود اول زنان از مسجد بیرون بروند سپس مردها (این موضوع هم برای حفظ عفت عمومی بود و هم یک نوع احترام به زنان)

***

در مورد شرکت زنان در تشییع جنازه و بر آوردن حوائج مسلمانها و شرکت در مجالس عز او سوگواری و از این قبیل مجالس روایات متعارضی وارد شده است از بعضی از آنها معنویت شدید استفاده می شود و از برخی دیگر اجازه و اباحت آن ولیکن بعضی از

(۱) و مسائل ج ۱ (۲) کافی ج ۵ ص ۵۱۸

(۳) و مسائل ج ۱ ص ۱۵۶ (۴) درج ۱۱ چاپ کمپانی

بقیه از صفحه ۲۸

اعزازان پیغمبر! شما مانند سایر زنان نیستید اگر
 پرهیزکار باشید، مواظبت کنید در گفتار خود
 نرمش زنانه نشان ندهید که موجب طمع بیمار دلان
 گردید و بنحوشایسته سخن بگوئید و در خانه‌های
 خویش باشید و مانند دوران جاهلیت نخستین، بخود
 نمائی و خودآرایی از خانه بیرون نیائید، در حل این
 اشکال باید گفت که منظور از این آیات این نیست
 که همسران پیغمبر همیشه باید خانه نشینی را اختیار
 کنند و حق بیرون آمدن ندارند بلکه مقصود اینست
 آنان که از احترام خاصی در میان مسلمانان برخوردار
 هستند باید بی‌اشکاز از مواظب حال خود باشند
 و با خود نمائی و خود آرایی از منزل خارج نشوند
 بخصوص که پیش از سایر زنان آسیب پذیر بوده، ممکن
 است مورد سوء قصد بعضی از مغرضین و مخالفین
 پیامبر اسلام (ص) قرار گیرند و منشأ آثار سویی
 برای اسلام و مسلمین باشند چنانکه مطابق تواریخ
 شیعه و اهل تسنن در صدر اسلام بمذاکر رسول خدا عده‌ای
 استفاده جو و فرصت طلب از موقعیت خاص ام المؤمنین
 یکی از همسران پیغمبر (عائشه) سوء استفاده کردند
 و شکاف عمیق و وقایع اسفناکی در عالم اسلام بوجود
 آوردند بطوریکه خود او و نقل تواریخ پیغمبر اهل تسنن
 نیز همواره می‌گفت: من دوست می‌داشتم که فرزندان
 زیادی می‌داشتم و همگی می‌مردند و اما من چنین
 ماجراهای سیاسی خطرناکی دست‌نزد ام‌بید نیست
 که یکی از علل عدم جواز ازدواج با همسران پیغمبر
 بعد از آن حضرت همین کناره‌گیری آنها از ماجراهای
 سیاسی مضر بحال اسلام و مسلمین بود.

حوالیخ خود و دیگران بیرون بروند.
 مطابق تواریخ معتبر علماء اهل تسنن، شیعی سوده
 دختر زمه، همسر رسول خدا (ص) با اجازه آن
 حضرت برای انجام کاری بیرون آمده بود که عمر
 در راه از وضع حرکت او را شناخت و با وسخت اعتراض
 کرد سوده نیز بخانه برگشت و جریان را بحضرت
 نقل کرد در حالیکه او مشغول خوردن شام بود
 حضرت فرمود: «انه قد اذن لکن ان تخرجن
 لحوائجک» (۱)

یعنی: اجازه بر شما داده شد هنگام حاجت
 بیرون بروید.
 روزی یکی از مردان بار رسول خدا در تشییع جنازه‌ای
 شرکت کرده بود زنی از اقربای میت در آنجا
 بی‌تایمی می‌کرد آن مرد پر او تندی کرد رسول خدا
 او را از این عمل بر حذر داشت و فرمود این زن دلش
 در مریک عزیزش داغ دیده و چشمی گریان دارد با
 او کاری نداشته باش!

* * *

در اینجا ممکن است در ذهن بعضی از خوانندگان
 اشکالی خطور کند و آن اینکه در قرآن مجید در
 مورد زنان پیغمبر آیاتی نازل شده است که بوضوح
 میرساند که نظر اسلام در مورد زنان پیغمبر اینست که
 آنان خواه در زمان حیات پیغمبر، و خواه بعد از آن
 حضرت همواره در خانه بمانند و بیرون نروند چنانکه
 در سوره احزاب آیه ۳۳ و ۳۴ باین دلالت دارد: «یا
 نساء النبی! لستن اقل احد من النساء ان اتقین فلا تخضعن
 بالقول فیطمع الذی فی قلبه مرض و قلن قولا معروفا،
 وقرن فی بیوتکن ولا تبرجن تبرج الجاهلیة» یعنی

(۱) صحیح مسلم ج ۷ ص ۶